

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра соціальної психології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ОСОБИСТОСТІ**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітня програма «Психологія»

Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30 ” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Програмові компетентності і результати
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація		
Назва дисципліни	Психологічна безпека особистості	
Рівень вищої освіти	другий рівень, магістр	
Викладач (-і)	Яремчук Віталія Василівна	
Контактний телефон викладача	59-61-49	
E-mail викладача	vitaliia.yaremchuk@pnu.edu.ua	
Формат дисципліни	очна/заочна	
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS - 3	
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/6565	
Консультації	згідно розкладу консультацій	
2. Анотація до курсу		
Навчальна дисципліна «Психологічна безпека особистості» присвячена вивченню питань збереження стійкості особистості у середовищі, формування здатності чинити опір деструктивним внутрішнім і зовнішнім впливам, що допомагає їй відчувати свою захищеність у різних життєвих ситуаціях.		
3. Мета та цілі курсу		
Метою дисципліни є ознайомлення студентів із теоретичними основами проблеми психологічної безпеки особистості та напрацювання на цій основі практичних навичок використання різноманітних конструктивних способів психологічного захисту. Серед головних завдань навчальної дисципліни виділяються такі, як висвітлення наукових підходів до проблеми психологічної безпеки, характеристика її видів, складових компонентів, головних умов її виникнення і чинників збереження, засвоєння правил і оволодіння техніками безпечного спілкування і взаємодії в соціумі, а також оволодіння різними видами копінг-стратегій у подоланні негативних впливів тощо.		
4. Програмні компетентності та результати навчання		
Загальні компетентності: ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Спеціальні компетентності: СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики. СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології. СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями. Результати навчання ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми з психологічних та гендерних питань у різних сферах суспільного життя, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість. ПР10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.		
5. Організація навчання курсу		
Обсяг курсу		
Вид заняття	Загальна кількість годин	
	денна	заочна
лекції	12	6
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18	4

самостійна робота		60	80	
Ознаки курсу				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
3	053 Психологія	2	вибірковий	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	практичні заняття	сам. роб
ТЕМА 1: Поняття безпеки особистості в контексті соціальної психології ПЛАН 1. Співвідношення понять «безпека», «психологічна безпека», «соціально-психологічна безпека», «інформаційно-психологічна безпека». 2. Рівні безпеки людини. 3. Умови психологічної безпеки.		2	2	4
ТЕМА 2: Чинники, що обумовлюють безпеку особистості ПЛАН 1. Структура безпеки особистості. 2. Вплив людського чинника на безпеку особистості. 3. Вплив чинника середовища на безпеку особистості. 4. Вплив чинника захищеності на безпеку особистості. 5. Методи вивчення психологічних аспектів безпеки особистості і безпеки середовища.		2	4	8
ТЕМА 3: Різновиди соціальної взаємодії та збереження психологічної безпеки у ній ПЛАН 1. Поняття та різновиди соціальної взаємодії. 2. Характеристика форм конструктивної взаємодії з точки зору безпеки особистості. 3. Характеристика форм деструктивної взаємодії з точки зору безпеки особистості. 4. Характеристика конфліктної взаємодії з точки зору безпеки особистості. 5. Рівні потенціалу соціально-психологічної безпеки особистості. 6. Способи цілеспрямованого впливу на людину. 7. Правила і техніки безпечного спілкування і взаємодії.		2	4	16
ТЕМА 4: Соціально-психологічні загрози на рівні існування суспільства ПЛАН		2	4	14

1. Медіасередо-вище: переваги та недоліки. 2. Основи соціально-психологічної експертизи медіатекстів. 3. Масові форми поведінки людей: психологічна характеристика (загрози натовпу, загрози паніки, загрози чуток). 4. Змінені стани свідомості людей (страх, стрес, афект, соціальні фобії) як результат існування в агресивному інформаційно-му та культурному середовищі. 5. Психологіч-ні основи «інформацій-ної війни». 6. Правове регулювання у галузі безпеки особистості.			
ТЕМА 5: Соціально-психологічні загрози на рівні існування формальних і неформаль-них груп ПЛАН 1. Сім'я як головний інститут соціалізації. Загрози психологічній безпеці в умовах сім'ї. 2. Сучасна школа: загрози психологічній безпеці. 3. Поняття молодіжної субкультури. Приховані та явні небезпеки в ній. 4. Загрози психологічній безпеці особистості на рівні існування організації. 5. Психологіч-ні рекоменда-ції щодо уникнення (подолання) загроз формальних та неформальних груп.	2	2	6
ТЕМА 6: Самозабезпечування безпеки як феномен психічного життя індивіда ПЛАН 1. Стратегії забезпечування психологічної безпеки. 2. Механізми психологічно-го захисту людини. 3. Поняття «копінгу» і класифікація копінг-стратегій. 4. Індивідуаль-но-психологіч-ні характерис-тики само-забезпечування безпеки.	2	2	12
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Максимальна кількість балів, яку студент може набрати протягом семестру – 100. Протягом семестру студент отримує оціки за: 1) виступи на семінарських заняттях— 20 балів; 2) виконання індивідуальних завдань — 30 балів; 4) підсумкове тестування (контрольна робота) — 50 балів.
Вимоги до письмової роботи	Критерії оцінювання самостійних домашніх робіт: 5 балів (відмінно) - завдання виконане в повному обсязі (5 сторінок друкованого тексту), здане вчасно; тема розкрита та науково обґрунтована; містить узагальнення, висновки; робота написана без граматичних помилок; має список використаних джерел 4 бали (добре) - завдання виконане в повному обсязі (5 сторінок друкованого тексту), здане вчасно; тема розкрита недостатньо, хоч і науково обґрунтована; містить недостатньо узагальнень та

	висновків; робота написана без граматичних помилок; має список використаних джерел 3 бали (задовільно) - завдання виконане не в повному обсязі (менше 5 сторінок друкованого тексту), здане вчасно; обрана тема розкрита і обґрунтована частково, містить короткі висновки, не містить узагальнень, списку літератури; є багато помилок; робота частково несамоостійна 1-2 бали (незадовільно) - завдання виконане не в повному обсязі (менше 5 сторінок друкованого тексту), здане вчасно і є несамоостійним; обрана тема розкрита частково, не містить висновків і узагальнень 0 балів - завдання не виконане. Завдання повинні бути здані вчасно (до дня семінарського заняття, на якому вони будуть розглядатися). Не здані вчасно роботи прийматися не будуть, але під час тижнів КСР студенти матимуть змогу ліквідувати заборгованість. При цьому за роботи, здані під час КСР, знімається один бал за несвоєчасність виконання завдання.
Семінарські заняття	Критерії оцінювання усних відповідей студентів. В основу системи оцінювання знань студентів із навчальної дисципліни «Психологічна безпека особистості» закладені наступні критерії: 1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни; 2) адекватність знань – їх правильність, відповідність теоретико-методологічним основам психологічної безпеки особистості; 3) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації з навчальної дисципліни та вміння його вербалізувати. Виходячи з цього, оцінка «відмінно» ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем психологічної безпеки особистості, розгляду яких були присвячені лекційні та семінарські заняття. При цьому знання повинні бути осмисленими, що проявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Оцінка «добре» ставиться за наявність у студента знань щодо більшості тем навчальної дисципліни, які передбачені навчальною програмою. При цьому знання характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими (студент по формі відповідає правильно, а пояснити смисл може не завжди). Оцінка «задовільно» ставиться за наявність у студента фрагментарних знань навчальної дисципліни, які при цьому не завжди точно ним розуміються і недостатньо повно вербалізуються. Оцінка «незадовільно» ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем психологічної безпеки особистості або ж за наявність часткових знань, які він неправильно розуміє і неправильно трактує.
Умови допуску до підсумкового контролю	Для допуску студента до заліку він повинен набрати мінімум 50 балів (як сума набраних балів протягом семестру).
8. Політика курсу	
Студент повинен вчасно виконати всі передбачені курсом види робіт. Не здані вчасно роботи прийматися не будуть. Ліквідувати заборгованість студент зможе під час тижнів КСР. При цьому знімається один бал за несвоєчасність виконання завдань. За умови відсутності на занятті	

(чи заняттях) студент повинен ліквідувати заборгованість до наступного заняття, на яке він з'явиться. Однак якщо відсутність була без поважних причин, студент втрачає можливість отримати бали за усні відповіді. Якщо до останнього заняття студент не ліквідував заборгованість і не набрав мінімум 50 балів, він буде спрямований на повторне вивчення курсу.

9. Рекомендована література

1. Воляннюк Н.Ю., Ложкін Г.В. Безпека і надійність суб'єкта праці. *Психологія праці*. Хмельницький: ХНУ, 2013.
2. Діагностика психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності: посібник / І. І. Приходько. – Х. : НАНГУ, 2017. – 76 с.
3. Жарков Я.М., Дзюба М.Т., Замаруєва І.В., ін. Інформаційна безпека особистості, суспільства, держави: Підручник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2008. – 274 с.
4. Заграй Л.Д. Опанування як необхідна умова створення психологічної безпеки особистості / Л.Д. Заграй // Психологічна безпека особистості в умовах суспільно-політичної нестабільності : матер. II Круглого столу 26 листопада 2015 року, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В.Стефаника», Івано-Франківськ. – Режим доступу: <http://www.pu.if.ua/depart/SocialPsychology/ua/5556/>
5. Заграй Л.Д. Практики соціально-психологічного захисту особистості в умовах ризиків і небезпек/ Л.Д. Заграй // Психологічна безпека особистості в умовах суспільно-політичної нестабільності : матер. Круглого столу 2014 року, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В.Стефаника», Івано-Франківськ. – Режим доступу: <http://www.pu.if.ua/depart/SocialPsychology/ua/5556/>
6. Застело А.О. До проблеми психологічної безпеки особистості [Текст] / А.О. Застело // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського: збірник наукових праць. Серія «Психологічні науки» / за ред. С.Д. Максименка, Н.О. Євдокимової. – Т. 2. – Вип. 8. – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2012. – С. 124–129.
7. Лазорко О.В. Психологія професійної безпеки особистості [текст] : монографія / О.В. Лазорко, – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 380 с.
8. Петрик В.М., Кузьменко А.М., Остроухов В.В. Соціально-правові основи інформаційної безпеки: Навчальний посібник. К., 2007
9. Психологія професійної безпеки: технології конструктивного самозбереження особистості [текст] : колективна монографія / О. Лазорко, Ж. Вірна, Л. Акімова [та ін.] ; за ред. Ж. Вірної. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 588 с.
10. Психологія професійної компетентності медичних сестер: адаптаційний вимір [текст] : колективна монографія / О.В. Лазорко, П.Д. Гайдучик, А.М. Лазько [та ін.] ; за ред. Ж. Вірної. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 220 с.
11. Приходько І.І. Психологічна безпека особистості: феноменологія, концептуалізація, методологія досліджень [Електронний ресурс] / І. І. Приходько. – Електрон. текст. дані. – [Х.], 2010. – Режим доступу: <http://ndc.16mb.com/index.php/naukova-diiialnist/79-konferentsii/91-psykholohichna-bezpeka-osobystosti-fenomenolohiiakontseptualizatsiiametodolohiia-doslidzhen>. – Заголовок з екрану.
12. Edmondson, A.C. (2019). *The fearless organisation: Creating psychological safety in the workplace for learning, innovation, and growth*. John Wiley & Sons: New Jersey, USA.

Викладач _____ Яремчук В.В.